

На основу члана 24. став 1. Закона о средњој школи („Службени гласник РС”, бр. 50/92, 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 – др. закон, 24/96, 23/02, 25/02 – исправка, 62/03 – др. закон, 64/03 – исправка, 101/05 – др. закон и 72/09 – др. закон),

Министар просвете доноси

ПРАВИЛНИК

О ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О НАСТАВНОМ ПЛАНУ И ПРОГРАМУ ЗА СТИЦАЊЕ ОБРАЗОВАЊА У ЧЕТВОРОГОДИШЊЕМ ТРАЈАЊУ У СТРУЧНОЈ ШКОЛИ ЗА ПОДРУЧЈЕ РАДА КУЛТУРА, УМЕТНОСТ И ЈАВНО ИНФОРМИСАЊЕ

Члан 1.

У Правилнику о наставном плану и програму за стицање образовања у четворогодишњем трајању у стручној школи за подручје рада култура, уметност и јавно информисање („Просветни гласник”, бр. 9/93, 2/94, 4/96, 19/97, 15/02, 10/03, 7/05, 4/06, 4/07, 4/09 и 8/09), у делу: „НАСТАВНИ ПЛАНОВИ ЗА МУЗИЧКУ ШКОЛУ”, после табеларног прегледа наставног плана: „А. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ НАСТАВЕ У МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ”, додаје се табеларни преглед наставног плана: „А.1. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ НАСТАВЕ У МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ ЗА ОДСЕК ЦРКВЕНА МУЗИКА – образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР”, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

После табеларног прегледа наставног плана: „Б.2. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ ЗАЈЕДНИЧКИ ЗА УЧЕНИКЕ СВИХ ОДСЕКА МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ ОСИМ ЗА УЧЕНИКЕ ТЕОРЕТСКОГ ОДСЕКА И ОДСЕКА МУЗИЧКА ПРОДУКЦИЈА И СНИМАЊЕ ЗВУКА”, додаје се табеларни преглед наставног плана: „Б.2а. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ ЗА ОДСЕК ЦРКВЕНА МУЗИКА – образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР”, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

После табеларног прегледа наставног плана: „Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ Б.4. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ”, додаје се табеларни преглед наставног плана: „Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР Б.5. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ”, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

У одељку: „ИСПИТИ, ОДСЕК ЦРКВЕНА МУЗИКА”, додаје се пододељак: „ИСПИТИ, Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ - КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР”, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

У одељку: „ОРГАНИЗАЦИЈА НАСТАВЕ, ОДСЕК ЦРКВЕНА МУЗИКА”, додаје се пододељак: „ОРГАНИЗАЦИЈА НАСТАВЕ, Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР”, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 2.

У поглављу: „НАСТАВНИ ПРОГРАМИ ЗА ОДСЕКЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ”, после наставног програма за образовни профил: „МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ”, додаје се наставни програм за образовни профил: „МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР”.

Број 110-00-206/10-03
У Београду, 18. новембра 2010. године

Министар
проф. др Жарко Обрадовић, с.р.

А.1. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ НАСТАВЕ У МУЗИЧКОЈ ШКОЛИ ЗА ОДСЕК ЦРКВЕНА МУЗИКА
– образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕД								УКУПНО
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	
1. а) Српски језик и књижевност	3	105	3	105	3	105	3	96	411
б) _____ језик*									
2. Српски као нематерњи језик*	2	70	2	70	2	70	2	64	274
3. Страни језик	2	70	2	70	2	70	2	64	274
4. Други страни језик	2	70	2	70	2	70	2	64	274
5. Рачунарство и информатика	2	70	2	70	2	70	2	64	274
6. Историја са историјом културе и цивилизације	2	70	2	70	1	35	-	-	175
7. Биологија	2	70		70	-	-	-	-	
8. Физика	2	70		70	-	-	-	-	
9. Социологија	-	-	1	35	-	-	-	-	35
10. Психологија	-	-	-	-	2	70	-	-	70
11. Филозофија	-	-	-	-	2	64		64	
12. Физичко васпитање	2	70	2	70	2	70	2	64	274
СВЕГА А.1.	16	590	13	485	12	480	11	412	1967

* За ученике који наставу слушају на једном од језика националних мањина

Б.2а. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ ЗА ОДСЕК ЦРКВЕНА МУЗИКА
– образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕД								УКУПНО
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	
1. Солфеђо	1	35	-	-	-	-	-	-	35
2. Упоредни клавир	1	35	1	35	1	35	1	33	138
СВЕГА Б.2а	1	70	1	35	1	35	1	33	173

Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

Б.5. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	РАЗРЕД								УКУПНО
	ПРВИ		ДРУГИ		ТРЕЋИ		ЧЕТВРТИ		
	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	
1. Оргуље – Хармониум	2	70	1	35	2	70	2	66	241
2. Историја хришћанства	2	70	2	70	-	-	-	-	140
3. Стари завет	1	35	-	-	-	-	-	-	35
4. Нови завет	-	-	2	70	-	-	-	-	70
5. Дириговање	-	-	-	-	1	35	2	66	101
6. Грегоријански корал корал	1	35	1	35	1	35	1	33	138
7. Литургија	-	-	-	-	1	35	1	33	68
8. Латински језик	1	35	-	-	-	-	-	-	35
9. Соло певање	-	-	-	-	1	35	1	33	68
10. Свирање хорских партитура	-	-	1	35	1	35	-	-	70
11. Репертоар црквене музике	1	35	1	35	1	35	1	33	138
12. Хор	2	70	2	70	2	70	2	66	276
СВЕГА Б.5.	10	350	10	350	10	350	10	330	1380

ИСПИТИ

Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ
– КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

На ОДСЕК ЗА ЦРКВЕНУ МУЗИКУ за образовни профил МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР има право да се упише ученик који је завршио основну музичку школу и положио пријемни испит из солфеђа и теорије музике.

Годишњи испити се обављају из следећих предмета:

а) Главни предмет – Оргуље – хармониум у I, II, III и IV разреду;

б) Дириговање у III и IV разреду;

в) Упоредни клавир у I, II, III и IV разреду;

г) Хармонија у II, III и IV разреду;

д) Контрапункт у III и IV разреду;

ђ) Соло певање у III и IV разреду;

е) Грегоријански корал у I, II, III и IV разреду;

ж) Репертоар црквене музике у I, II, III и IV разреду.

Матурски испит за образовни профил МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР се састоји из:

а) писменог задатка из српског језика и књижевности, односно матерњег језика;

б) испита из главног предмета – Оргуље – хармониум.

ОРГАНИЗАЦИЈА НАСТАВЕ

Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ
– КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

Настава у музичкој школи за образовни профил МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР се организује као:

а) разредна;

б) групна;

в) индивидуална.

Организација наставе општеобразовних предмета (А), стручних предмета заједничких за све одсеке музичке школе, осим за одсек музичка продукција и снимање звука (Б.1.) и стручних предмета заједничких за све одсеке музичке школе, осим за теоретски одсек и одсек музичка продукција и снимање звука (Б.2.) је иста као и за све одсеке у музичкој школи.

Организација наставе за свирање хорских партитура и хор је иста као за теоретски одсек. Наставни програм за наставни предмет Свирање хорских партитура и Хор исти су као и за теоретски одсек у музичкој школи.

Организација наставе за стручне предмете, и то: Грегоријански корал, Репертоар црквене музике, Литургика и Латински језик се изводи у групама до петнаест ученика, а за главни предмет до три ученика.

Час траје 45 минута.

Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ –
КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

Циљ и задаци

– Упознавање ученика са богатством црквене музичке традиције;

– Оспособљавање ученика за самостално или групно извођење (инструментално, соло, унисоно и вишегласно) црквених композиција, песама и напева;

– Припрема ученика за дириговање хором и мањим ораторијским композицијама (хор-инструмент);

– Упознавање ученика са основама црквене службе, литургијским текстовима и њиховом применом.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА СВЕ ОДСЕКЕ МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ

ОДСЕК ЦРКВЕНА МУЗИКА

Образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ
– КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

Б.1. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ ЗАЈЕДНИЧКИ ЗА УЧЕНИКЕ СВИХ ОДСЕКА МУЗИЧКЕ ШКОЛЕ ОСИМ ЗА ОДСЕК МУЗИЧКА ПРОДУКЦИЈА И СНИМАЊЕ ЗВУКА

Наставни програм за образовни профил музички извођач црквене музике -католички и протестански смер је исти као и за вокално – инструментални одсек музичке школе, за следеће наставне предмете: Теорија музике, Музички инструменти, Хармонија, Историја музике са упознавањем музичке литературе, Музички облици, Контрапункт и Национална историја музике.

Б.2а. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ ЗА ОДСЕК ЦРКВЕНА МУЗИКА – образовни профил: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ – КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

Наставни програм за образовни профил музички извођач црквене музике -католички и протестански смер за наставне предмете Солфеђо и Упоредни клавир су исти као и за вокално – инструментални одсек музичке школе.

ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ: МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ - КАТОЛИЧКИ И ПРОТЕСТАНТСКИ СМЕР

Б.5. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ

Наставни програм за образовни профил музички извођач црквене музике -католички и протестански смер за наставне предмете Свирање хорских партитура и Хор су исти као и за теоретски одсек музичке школе.

ОРГУЉЕ – ХАРМОНИУМ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Оргуље – хармониум јесте да ученици науче да свирају оргуље, да науче литературу која се примењује у литургији, импровизацију, као и пратњу песама у оквиру литургије.

Задаци наставе јесу:

- овладавање основним техникама свирања на оргуљама;
- упознавање са основном литературом за оргуље и пратњу црквених песама;
- оспособљавање за самостално свирање на оргуљама;
- усавршавање основних техника свирања на оргуљама;
- проширивање познавања литературе за оргуље и пратњу црквених песама;
- усавршавање техника свирања на оргуљама;
- проширивање познавања литературе за оргуље и пратњу свих врста црквених песама;
- оспособљавање за основе импровизације;
- усавршавање техника самосталног свирања на оргуљама;
- усавршавање техника свирања на оргуљама;
- проширивање познавања литературе за оргуље и пратњу свих врста црквених песама;
- оспособљавање и усавршавање литургијске пратње;
- усавршавање техника самосталног свирања на оргуљама и корепетицију.

I РАЗРЕД

(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Основна техника за оргуље.

Школа за леву и десну руку.

Школа за педал.

Пратња из Кантуала – мануалитер.

Пратња из Кантуала – педалитер.

II РАЗРЕД
(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Telemann, Buxtehude, Bach: Мале коралне предигре.
Bach: Осам малих прелудија и fuga.
Пратња композиција из области грегоријанског корала.
Предигре и интонације за песме из Кантуала.

III РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Велике коралне предигре.
Muffat, Frescobaldi, Buxtehude, Bach, Mendelssohn, Reinberger, Bolemann, Klobučar, Koloss и други композитори: Прелудији, фуге, токате.
Континуо за оркестар.
Пратња свих врста црквених песама, као и основе импровизације - предигре и међуигре.

IV РАЗРЕД
(2 часа недељно, 66 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Усавршавање и припрема литературе за матуру.
Припрема и усавршавање литургијске пратње из Кантуала.
Корепетиција – пратња једног инструмента, солиста или хора.

ЛИТЕРАТУРА:

- Школа за оргуље од Beharka Pala (1 и 2 део);
- Ема Запушек - Почетна школа за оргуље;
- Antaffy-Zsiros Dezso - Школа за оргуље;
- Deis Friedhelm - Школа за оргуље;
- Johann Georg Herzog - Оргуљашка школа оп. 41, као и друге почетне школе за оргуље;
- Johann Sebastian Bach – Acht kleine Preulidum und Fuge EMB;
- Johann Sebastian Bach – Све композиције Edition Peters, коралне предигре, прелудије и остале композиције за оргуље;
- Кантуали:
  - Славимо Бога;
  - Пјевајте Господу пјесму нову;
  - Szent vagy Uram;
  - Eneklo Egyhaz, као и други кантуали.

ЗАХТЕВИ НА ГОДИШЊЕМ ИСПИТУ

Свирање литературе за оргуље и пратње црквених песама и грегоријанског корала из Кантуала.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Током четири године ученици морају да савладају основне технике свирања на оргуљама, науче пратњу, корепетицију и импровизацију песама у оквиру литургије.

Ученици треба да усвоје основни репертоар који ће им помоћи у изградњи сопственог стила и омогућити самосталну обраду композиција сличног типа и тежине.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати наставу у школи са практичном ван школе - присуством светим мисама, увежбавањем и свирањем. При томе треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби до сложенијих дела. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању технике.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (хор, солфеђо, дириговање) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

ИСТОРИЈА ХРИШЋАНСТВА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Историја хришћанства јесте упознавање ученика са основним историјским оквирима хришћанске цивилизације од њеног постанка до савременог доба. Настава историје хришћанства треба да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса, као и развијању целовитог религијског погледа на свет и живот и да омогући слободно усвајање духовних и животних вредности цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чувању и неговању сопственог верског и културног идентитета.

Задачи наставе јесу:

- стицање основних знања о хришћанској цивилизацији од њеног постанка до савременог доба;
- оспособљавање за коришћење више извора сазнања и критичког односа према њима;
- развијање тежње ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене;
- развој способности за разумевање и вредновање хришћанске културе у историјским оквирима;
- развијање свести и уверења, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према хришћанству, људима и природи.

I РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Свет у доба појаве Хришћанства.
Постанак Цркве, Господ Исус Христос, апостолска Црква у Новом Завету

Прогони хришћана у Римском царству. Узроци прогона, начини кажњавања хришћана, мученици за веру са примерима.

Слобода Хришћанства, Цар Константин Велики и Милански едикт.

Доба Васељенских сабора Цркве. Кратак преглед свих јереси. Најпознатији хришћански писци, Свети Оци.

Постанак хришћанског монаштва – Египат, Света земља, Света Гора, рано западно монаштво.

Настанак ислама 622. године и Мухамед, појам Кур-ана. Мисија Свете браће Кирила и Методија међу Словенима. Крштење Срба, Бугара, Руса. Словенска писменост.

Велики раскол 1054. године, средњовековно папство, просјачки редови у католицизму: доминиканци, фрањевци, монашки редови: бенедиктинци, дружба исусоваца.

Реформација и њене последице.

Црква на истоку у средњем веку, монаштво, исихазам.

Продор ислама, хришћани под Турцима.

Православне цркве на Истоку у Новом веку. Обнова црквених аутокефалија: Руска, Бугарска, Румунска, Грчка, Кипарска. Источне патријаршије: Цариградска, Александријска, Антиохијска, Јерусалимска.

Самосталне цркве у двадесетом веку: Албанска, Чехословачка, Пољска, Америчка, Јапанска.

II РАЗРЕД
(2 часа недељно, 70 часова годишње)

I раздобље 500 – 700. године

Црква као претходница западног свијета. Сусрет Цркве с Германима.

II раздобље 700 – 1050. године

Савез папинства с Франачком државом. Оснивање папинске државе 754. године даровником Пипина Малог папи Стјепану II. Карло Велики и успостава Западног римског царства. Реформе у Цркви за Карла Великог.

III раздобље од 1050 – 1300. године

Обнова Цркве за време папе Гргура VII и борба за инвеституру. Источни раскол 1054. године. Крижарски покрет и крижарски ратови (крсташки ратови). Покрет за еванђеоским сиромаштвом у Цркви, кривовјерја и инквизиција. Сколастика, теолошка знаност, први универзитети.

IV раздобље 1300 – 1500. године

Авињонско сужањство, криза папинства, западни раскол. Сабор у Констанци и концилијаризам, однос папе и концила. Папинство ренесансе, папа Александар VI, Саванарола.

V раздобље 1500 – 1700. године

Протестантска реформација и њени узроци. Иступ Мартина Лутера 1517. и развој реформације у Њемачкој. Ulrich Zwingli и баптизам. Jean Calvin и реформација у Женеви. Реформација у Енглеској, Хенрик VIII и црквени раскол. Црквена реформа прије Тридентинског сабора и на сабору 1545-1563. Тридентска обнова, прогуреформација, инквизиција, прогони. Од барока до просвјетитељства.

VI раздобље 1789 – 1918. године

Француска револуција и секуларизација Папе и црквена држава. Први ватикански сабор, старокатолицизам Папе након Првог ватиканског сабора.

VII раздобље 1918. године до данас

Црква и националсоцијализам у Њемачкој. Други ватикански концил 1962-1965. године.

ЛИТЕРАТУРА:

- Franzen August, Преглед повијести Цркве, КС, Загреб 1992;
- Jedin Hubert, Велика повијест Цркве, КС, Загреб 1972.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

У првом разреду треба обрадити општу историју хришћанства. У другом разреду акценат треба ставити на развој католичке цркве у оквиру опште историје.

Током реализације појединих наставних јединица треба користити и друге изворе из области књижевности, музичке и ликовне уметности, историјских и географских карата.

Поред вербалне – монолошке методе, акценатовати рад на тексту, дијалогу, самосталном истраживачком раду ученика. Ученицима омогућити да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (матерњи језик, музичка култура, ликовна култура, историја и географија) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

СТАРИ ЗАВЕТ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Стари завет јесте упознавање ученика са тематиком Старог завета, његовом улогом и значајем у црквеној музици и уметности у целини.

Задачи наставе јесу:

- стицање основних знања о Старом завету, најважнијим догађајима и личностима Старог Завета, како би оно постало део опште културе ученика и извор уметничког уживања;
- оспособљавање и обезбеђивање могућности за коришћењем и других извора сазнања (књижевност, музичка и ликовна уметност, историја и географија);
- омогућавање и оспособљавање за самостално анализирање и доношење закључака, дискусију и дебатоване;

– развој способности за разумевање и вредновање хришћанске културе у историјским оквирима;

– развијање свести и уверења, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према хришћанству, људима и природи.

I РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Појам Библије.

Појам Старог и Новог Завета.

Главне књиге Старог Завета:

– 5 Мојсијевих књига (прва је Постање, друга Излазак);

– Исус Навин;

– Суци;

– и 2. Самуелова;

– и 2. о Царевима;

– Мудросна књижевност (Јов, Псалми, Приче Саламонове,

Песма над песмама);

– Пророчке књиге.

ЛИТЕРАТУРА:

- Франзен Аугуст, Преглед повијести цркве, Загреб, КС, 1993;
- Франзен Аугуст, Увод у Стари Завет, Загреб, КС.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Поред упознавања са основним појмовима (Библија, Стари Завет, Нови Завет, главне књиге Старог Завета и њихов садржај), ученици треба да се упознају са најважнијим догађајима и личностима Старог Завета. Неопходно је да ученици схвате прави значај и улогу Старог Завета у црквеној музици и уметности уопште, како би оно постало део опште културе ученика и извор уметничког уживања. Због тога је неопходно приликом реализације појединих наставних јединица користити и друге изворе из области књижевности, музичке и ликовне уметности, историје и географије.

Поред вербалне – монолошке методе, акценатовати рад на тексту, дијалогу, самосталном истраживачком раду ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја са садржајима одговарајућих наставних предмета (матерњи језик и књижевност, музичка култура, ликовна култура, историја и географија) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

НОВИ ЗАВЕТ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Нови завет јесте упознавање ученика са тематиком Новог Завета, његовом улогом и значајем у црквеној музици и уметности у целини.

Задачи наставе јесу:

– стицање основних знања о Новом завету, најважнијим догађајима и личностима Новог Завета, како би оно постало део опште културе ученика и извор уметничког уживања;

– оспособљавање и обезбеђивање могућности за коришћењем и других извора сазнања (књижевност, музичка и ликовна уметност, историја и географија);

– омогућавање и оспособљавање за самостално анализирање и доношење закључака, дискусију и дебатоване;

– развој способности за разумевање и вредновање хришћанске културе у историјским оквирима;

– развијање свести и уверења, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према хришћанству, људима и природи.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Појам и утврђивање канона Новог Завета.

Еванђеља (постанак, појам синоптика и однос према Јовановом еванђељу у распореду грађе и хронологији).

Исусов живот: рођење, Исусово дјеловање и смрт у односу на светску историју, подела Палестине у том периоду, Ируд краљ, странке у Исусово време (фарисеји, садучеји, ессени – qumranski списи, зелоти). Исусов наступ, извор апостола, дјеловање (говори и чудеса – избор из Беседе на гори и неколико Исусових чудеса). Исус навештава нови Божји свет, Краљевство божје, Исусов пут у Јерузалим, Преображење (Табор), Исусов есхатолошки говор у Јерузалиму. Мука – смрт – ускрснуће (како и зашто је дошло до Исусове смрти, извањски и историјски узроци и теолошки смисао – откупљење и спасење човечанства). Исусово ускрснуће (еванђеоски извештаји и њихова порука, тумачење ускрснућа, указивање Ускрслуга апостолима, Тома).

Дела апостолска: силазак Духа Светога, почетак Цркве, живот прве Цркве и деловања апостола, каменовање Стефана, обраћање апостола Павла пред Дамаском, хришћанска заједница у Антиохији, мисијска путовања апостола Павла.

ЛИТЕРАТУРА:

- Франзен Аугуст, Преглед повијести цркве, Загреб, КС, 1993;
- Франзен Аугуст, Увод у Нови Завет, Загреб, КС.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Поред упознавања са основним појмовима и садржајем Новог Завета, Еванђеља, Исусовог живота и деловања, делима апостолским, неопходно је да ученици схвате прави значај и улогу Новог Завета у црквеној музици и уметности уопште, како би оно постало део опште културе ученика и извор уметничког уживања.

Због тога је неопходно приликом реализације појединих наставних јединица користити и друге изворе из области књижевности, музичке и ликовне уметности, историје и географије. Ученицима треба омогућити да сами читају гласно и тумаче поједине делове из Новог Завета.

Поред вербалне – монолошке методе, акцентовати рад на тексту, дијалогу, самосталном истраживачком раду ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја са садржајима одговарајућих наставних предмета (матерњи језик, музичка култура, ликовна култура, историја и географија) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

ДИРИГОВАЊЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Дириговање јесте да ученик научи основе дириговања, литературу и формирање вокално-инструменталних ансамбла који се користе у оквиру литургије или духовно-медитативних концерата.

Задачи наставе јесу:

- упознавање са теоријом дириговања;
- овладавање основним техникама дириговања;
- оспособљавање за дириговање канона, мотета, миса и а саррелла композиција;
- утврђивање знања из области теорије дириговања;
- усавршавање различитих техника дириговања (са палицом, технике за а саррелла композиција и инструментално-вокално дириговање);
- дириговање у оквиру литургије.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Стајање, држање руке.

Дириговање у 2/4, 3/4, 4/4 такту.

Дириговање канона, двогласних и трогласних мотета.

Дириговање једноставних трогласних и четворогласних мотета и миса старих мајстора Палестрине, Lassusa, Ockegema и других уметника а саррелла композиција.

ЛИТЕРАТУРА:

- Kerényi Gyergy: 30 kanon EMB, Chorbuch 1985 Berenreiter 6348.

IV РАЗРЕД

(2 часа недељно, 66 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Дириговање једноставних вокално-инструменталних композиција са диригентском палицом дела: Mozarta, Hajdna, Wiederhofer, Stradelle, и то: црквене сонате, Misa brevis, литаније, мотете за хор, солисте и инструменте.

Дириговање у оквиру литургије два пута током школске године.

Дириговање хором а саррелла композиција.

Дириговање и усавршавање технике за а саррелла и инструментално-вокално дириговање са диригентском палицом следећих композитора:

- Buxtehude, Bach: мале кантате и ораторијуми;
- Mozart, Hajdn, Lickl, Bárdos, Kodály: мисе за хор, солисте и оркестар или оргуље.

Припрема литературе за матуру у оквиру литургије или у оквиру концерта духовно - медитативног карактера.

ЛИТЕРАТУРА:

- Freiburger Chorbuch Carus 2.075, Choral Music of Five Centuries EMB, Choral Music of Thousand Years EMB.

ЗАХТЕВИ НА ГОДИШЊЕМ ИСПИТУ

Дириговање а саррелла и вокално-инструменталних композиција у оквиру литургије или у оквиру концерта духовно - медитативног карактера.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Поред теоријских знања везаних за дириговање, ученици морају да савладају основе дириговања и формирања вокално – инструменталних ансамбала.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати теоријску наставу са практичном - присуством светим мисама, увежбавањем и дириговањем. При томе треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби до сложенијих дела вокалне литературе. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању диригентске технике.

Приликом савладавања садржаја теоријског карактера, потребно је поред вербалне – монолошке методе наставника акцентовати дијалог на часу, као и самостални истраживачки рад ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (хор, репертоар црквене

музике, соло певање) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

ГРЕГОРИЈАНСКИ КОРАЛ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Грегоријански корал јесте да ученик упозна и научи да користи богати репертоар грегоријанског, средњовековног једногласног црквеног певања.

Задаци наставе јесу:

- упознавање основа семиологије;
- усвајање појмова и знања из области развоја грегоријанског корала;
- проширивање знања из литературе која се користи у литургијама у светој миси.

I РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Појам грегоријанског корала.
Развој грегоријанског корала.
Адиастематичне и диастематичне неуме.
Квадратна нотација: линије, кључеви, називи тонова.

ЛИТЕРАТУРА:

- Graduale triplex, Graduale simplex, Sanctorale, Antiphonale итд.
- László Dobszay: Увод у грегоријански корал;
- Др. Петар Здравко Блајић: Грегоријански корал.

II РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Познати рукописи – кодекси из средњег века.
Основни репертоар – Ordinarium, Proprium, Sequentia, Hymnus, Psalmus responsorius итд.

Ordo cantus missae – ред грегоријанског певања у централној литургији у светој миси – Introitus, Graduale, Alleluja, Offertorium, Communio, Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei (Gradulae triplex и Graduale simplex).

Упознавање са псалмодијом – 8 тонуса – tonus peregrinus.

ЛИТЕРАТУРА:

- Мирослав Мартињак: Грегоријанско пјевање;
- Dr. Laszlo Rem: Интерпретација грегоријанског корала, семиологија.

III РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Развој тоналитета грегоријанског корала.
Црквене скале – Protus, Deuterus, Tetrardus итд.

Ad cantica evangelii – лекторска, канторска певачка служба.

Певање грегоријанског корала у scholi: упознавање основног и сталног репертоара мисе: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei, Missa de Angelis, Missa lux et origo (memoriter), као и певање псалмодија.

ЛИТЕРАТУРА:

- Кантуале – Пјевајте Господину пјесму нову;
- Gradulae Romanum;
- Graduale Hungaricum.

IV РАЗРЕД

(1 час недељно, 33 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Презентовање и увежбавање (меморитер) основне литературе из грегоријанског корала – Salve Regina, Adorote devote, Jesu dulcis memoria, Christus vincit, Pange lingua gloriosa, Ave maris stella, Alma redemptor, Ave Maria итд. Певање у scholi.

ЛИТЕРАТУРА:

- Graduale Triplex, Graduale simplex, Missale Romanum.

ЗАХТЕВИ НА ГОДИШЊЕМ ИСПИТУ

Писмени (контролни) и усмени (одговарање) испит из теорије грегоријанског корала. Певање у scholi (назив хора који негује грегоријански корал) у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Ученици морају бити упознати са богатим репертоаром грегоријанског, средњовековног једногласног црквеног певања, као и његовим коришћењем. Такође се морају упознати са основама семиологије - музиколошке струке.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати теоријску наставу са практичном - присуством светим мисама, увежбавањем и певањем. При томе треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби до сложенијих дела вокалне литературе. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању вокалне технике.

Приликом савладавања садржаја теоријског карактера, потребно је поред вербалне – монолошке методе наставника акцентovati дијалог на часу, као и самостални истраживачки рад ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (хор, репертоар црквене музике, соло певање, музичка култура) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу.

ЛИТУРГИКА

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Литургика јесте упознавање историје литургије са допунама и објашњењима у адекватној форми.

Задаци наставе јесу:

- усвајање знања о форми одвијања свете мисе и њен редослед у складу са црквеним правилима који се на исте односе;
- упознавање ученика са принципима међусобног односа између литургије и црквене музике, као и начинима њиховог међусобног остварења;
- упознавање са теолошки значајем литургије.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

III РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

Ускрсни мистеријум.

Прослава Ускрсног мистеријума: редослед обреда на Велику недељу и Ускрс.

Литургија Велике недеље - читање и објашњење кључних текстова.

Распоред литургијског певања на Велику недељу.

Објашњење текстова који се користе за певање.

Слављење Ускрсног мистеријума у светој миси.

Израда – формирање редоследа свете мисе /скица/.

Делови мисе и њихова међусобна повезаност.

Распоред црквеног певања током свете мисе.

Литургијске песме у миси, допуштене замене.

Изворно порекло ординариума мисе и његово теолошко-литургијско значење.

Званични службени текстови песама за коришћење у мисама (*Graduale Romanum*, *Missale Romanum* и *Graduale Simplex* – њихов пропријум материјал и садржај) и начин литургијског објашњења.

Црквена литургијска година.

Изградња начела литургије. Објашњење појединих празника на основу песама и молитвених текстова. Однос између званичног - одобреног текста за певање и текстова који се могу користити као замена. Принципи- начела састављања редоследа певања. Побожности у народу које се обављају током године.

IV РАЗРЕД

(1 час недељно, 33 часа годишње)

ЛИТУРГИЈА ЧАСОВА

Поставка литургије часова. Заједничко обављање са верницима *laudes*, *vespere* и *kompletorijuma*. Литургија сакрамената посебно истичући обреде посвета свеће, пепелница, венчања, сахране итд. Побожности у народу које се обављају током године.

СЛУЖБА ХОРА И SCHOLE – ОБИЧАЈИ И ПРАВИЛА

Захтеви практичног извођења: задатак самосталног претпевања на миси и на горе наведеним литургијама часова.

ТИПОВИ ЛИТУРГИЈСКИХ ТЕКСТОВА

Литургијска примена псалама. Разумевање и смисао библијских читања у оквиру литургије, *Sacramentarium* /канони, орације/, њихов стил и својеврсност. Основни принципи тумачења псалама. Литургијски текстови као носиоци и значајници верског опредељења (*lex credendi* и *lex orandi*).

ОСНОВЕ ЛИТУРГИЈСКЕ ТЕОЛОГИЈЕ

Појам литургије и симболи, односно знакови распознавања. Теолошки значај литургијских симбола и правила.

СИСТЕМ СИМБОЛА, ОДНОСНО ЗНАКОВА ЛИТУРГИЈЕ

Речи и покрети; места и времена; предмети и рубрике. Литургијски значај симбола означавања и симбола остварења. Најзначајнији црквени прописи и правила који се односе на црквену музику.

Практична примена

ЛИТЕРАТУРА:

– Пасторална теологија литургијских славља, КС, Загреб.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Ученике је неопходно упознати са формом одвијања свете мисе и њеног редоследа у складу са црквеним правилима који се на исте односе. Такође је потребно да ученици науче и поредак на другим мисама (велики празници, венчања, крштења ...)

Неопходно је да се упознају са принципима међусобног односа између литургије и црквене музике, начинима њиховог међусобног остварења и теолошким значајем литургије кроз историју литургије.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати теоријску наставу са присуством светим мисама.

Поред вербалне – монолошке методе наставника неопходно је акцентовати дијалог на часу, као и самостални истраживачки

рад ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и деба тују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

ЛАТИНСКИ ЈЕЗИК

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Латински језик јесте савладавање основа латинског језика за правилно разумевање црквених текстова и правилан изговор приликом коришћења латинског језика.

Задачи наставе јесу:

- поступно и систематично упознавање граматике и правописа латинског језика;
- овладавање нормативном граматиком и правилним изговором латинског језика;
- оспособљавање за примену граматике и правописа у писаној форми;
- оспособљавање за превођење задатог текста и тумачење текста.

I РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Абецеда латинског језика, изговор, вежбе у читању на текстовима.

Именице, падежи у латинском језику, навођење именица у латинском језику, I и II деклинација, именице ових деклинација, вежбе на речима и значењу речи, уписивање у речник.

Мешовита или III деклинација, именице које иду по тој деклинацији, вежбе на речима и преводу, уписивање у речник.

Придеви I, II и III деклинације, слагање у роду, броју и падежу: вежбање на латинским реченицама и превођење (уписивање речи у речник).

Четврта или IV деклинација: преглед наставака, вежбање на речима, учиње тих речи и уписивање у речник.

Пета или V деклинација, наставци, вежбање на речима, меморисање, уписивање у речник.

Компарација придева: позитив, прављење компаратива и суперлатива, вежбање у слагању именица и придева по роду, броју и падежу.

Заменице: личне, повратне, присвојне, показне, релативне и упитне, вежбе на таквим реченицама.

Бројеви од 1 до 1000, прости и прављење редних бројева, деклинације бројева.

Глаголи, појам, навођење глагола у латинском језику, преглед глагоских времена у латинском језику, прва или а коњугација, вежбе на глаголима те врсте, њихово значење и уписивање у речник.

Друга или ē коњугација, вежбе на тој врсти глагола, њихово значење и уписивање у речник.

Трећа или ē коњугација, вежбе на тој врсти глагола, њихово значење и уписивање у речник.

Четврта или *и* коњугација, вежбе на тој врсти глагола, њихово значење и уписивање у речник.

Реченице у латинском језику: просте и сложене, вежбање на текстовима, превођење и њихово уписивање у речник.

Имперфект, прављење имперфекта за све четити коњугације.

Презент помоћних глагола *esse* и *habere*.

Појам коњуктива и прављење коњуктива презента за све четити коњугације, вежбање на глаголима и уписивање у речник, читање лаганијих латинских текстова и превођење.

Перфект и плусквамперфект, значење и све четити коњугације, вежбе на глаголима и реченицама, уписивање непознатих речи у речник.

Футур или будуће време, футур I и футур II за све четити коњугације и помоћног глагола *esse*, вежбање на глаголима и реченицама, уписивање непознатих речи у речник.

Инфинитив, појам, врсте: инфинитив презента, перфекта и футура, вежбе на глаголима и текстовима, уписивање непознатих речи у речник.

Императив или заповедни начин: примери прављења за све четири коњугације, вежбе.

Пасив, појам и преглед у глаголским временима и коњугацијама.

Конструкције: номинатив с инфинитивом, акузатив с инфинитивом и аблатив апсолутни, значења и превођења, вежбе на конкретним примерима.

Везници независних и зависних реченица, зависне реченице.

Герунд и герундив.

Consecutio temporum, слагање времена.

Партиципи презента (активни и пасивни), перфекта и футура.

Неправилни глаголи, ferro, io, nolo, volo, malo.

Безлични глаголи.

Перифрастична коњугација активна и пасивна.

ЛИТЕРАТУРА:

- Миовић Миличко, АБЦ латинског језика, Библиотека АБЦ, издавач ИКПА „Драганић”, Земун, 1989;
- Речник латинско-српског језика.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Ученици треба да савладају основе латинског језика како би правилно разумели црквене текстове и имали правилан изговор приликом коришћења латинског језика.

Приликом превођења текстова не инстистирати на дословном преводу, него на смислу у целом тексту тј. реченици.

Граматику обрађивати у сврху текстова који се користе на самом часу, али и у сродним наставним предметима, односно у складу са захтевима образовног профила.

Током школске године потребно је реализовати два писмена задатка, по један у сваком полугодишту.

СОЛО ПЕВАЊЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Соло певање јесте вокално оспособљавање ученика за црквено певање.

Задаци наставе јесу:

- развијање заинтересованости за ширење вокалног потенцијала;
- развијање навика слушања вокалне уметничке музике;
- позитивно доживљавање и вредновање наставе соло певања.

III РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Упознавање са певачким апаратом – важност механизма који учествују у формирању тона (делови вокалног апарата, функција дијафрагме, разумевање значаја резонатора, разумевање положаја гласница и њиховог значаја, формирање тона).

Упознавање правилног дисања, вежби дисања и правилног певачког става: разликовање правилног и неправилног дисања, вежбе дисања, разумевање важности свакодневног вежбања даха, правилно држање тела.

Упознавање са правилним емитовањем тона кроз лаке техничке вежбе: разликовање правилне од неправилне емисије тона, разумевање важности правилног говора, разумевање важности импостираног певања, певање лаких техничких вежби кроз промену вокала, певање лаких вокализе, певање лаких композиција старих мајстора и лаких соло песама.

- Техничке вежбе, вокализе (Konkone, Abt, Vokai, Panofka).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- шест вокализа;
- четири песме старих мајстора;
- две лакше песме.

КОНТРОЛНИ ИСПИТ:

- две вокализе – једна са текстом и једна без текста;
- једна песма старих мајстора.

ЛИТЕРАТУРА:

- Р. Тирнанић: Песме италијанских композитора, избор;
- Лакше композиције италијанских аутора (Kačinija, Kaldare, Skarlatija) и друга дела исте тежине по избору наставника;
- Б. Цвејић: Песме за младе певаче, избор;
- Шуберт, Шуман и други, песме које одговарају узрасту и техничким могућностима ученика, по избору наставника.

IV РАЗРЕД

(1 час недељно, 33 часа годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

- Техничке вежбе, вокализе (Konkone, Abt, Vokai, Litgen, Zajdler, Panofka).

ОБАВЕЗНИ МИНИМУМ ПРОГРАМА:

- шест вокализа;
- четири песме старих мајстора;
- две песме класичара или романтичара;
- две песме српских или словенских композитора.

ЛИТЕРАТУРА:

- Лакше арије старих мајстора;
- Лакше песме класичара и романтичара (Хајдн, Моцарт, Бетовен, Менделсон, Шуберт, Шуман, Векерлин и други);
- Лакше песме српских и словенских аутора, као и обраде народних песама (Ђорђевић, Коњовић, Бајић, Јенко, Христић, Глинка, Даргомижски, Пребанда и други) одговарајуће тежине по избору наставника.

ЗАХТЕВИ НА ГОДИШЊЕМ ИСПИТУ

- једна вокализа;
  - једна арија старог мајстора;
  - једна песма по избору.
- Напомена: испитни програм се изводи напамет.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Настава се реализује индивидуално, са присуством корепетитора на једном од два часа недељно.

У зависности од напредовања ученика у вокалној техници, кад год је могуће обрађивати и дела домаћих композитора.

При савладавању вокалне технике требало би предност дати оним методама које се у својим основним начелима ослањају на италијански белканто.

У настави соло певања треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби – вокализа, па према сложенијим делима вокалне литературе. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању вокалне технике.

РЕПЕРТОАР ЦРКВЕНЕ МУЗИКЕ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ предмета Репертоар црквене музике јесте упознавање ученика са хорском литературом и црквено - духовном музиком и развијање сопственог укуса о музици и црквено - духовној музици опште.

Задаци наставе јесу:

- усвајање основног репертоара, који ће помоћи у изградњи сопственог стила и омогућити самосталну обраду композиције сличног типа и тежине;

– кроз практичну наставу ученици треба да науче стилове певања, жанр композиције и то првенствено са аспекта литургијске функционалности и њеног вредновања и разумевања.

I РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Типови певања /песам/ у стиховима: обрада по принципу 1:1: средњовековни канцио и химне. Средњовековна *conductus*-техника, *Stimmtausch* /замена шtimoва/, принцип *faux-bourdon*. Обраде канција из 16. века, литургијска и хармонијска позадина /у првом реду енглески и немачки канцио/.

Обрада неколико одабраних ставова /средњовековни канцио, химна-anthem/ у групи и камерном саставу. Превод текстова, вежбе анализирања. Дириговање једноставних - лакших ставова. Појам народног певања. Улога и место верника у литургији. Околности-прилике у коме су настајале данашње песмарице.

Повезаност народног певања и народних обичаја. Настанак и формирање народних песама у строфама током средњег века.

Певање из нотног материјала народне црквене музике вероисповести ученика. Делимична анализа свечаних песама од Адвента до Духова. Објашњење текстова који се певају, њихова употреба у литургији.

ЛИТЕРАТУРА:

- Peter Paul Kaspar: Musica Sacra;
- Kantuale:
- Éneklő egyház;
- Пјевајте Господину;
- Szent vagy Uram.

ЗАХТЕВИ НА ГОДИШЊЕМ ИСПИТУ

Писмени (контролни) и усмени (одговарање) из теорије црквеног репертоара. Певање из нотног материјала народне црквене мелодије и псламодије у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.

II РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Обрада типова певања у стиховима по принципу 1:1 : корали и женевски псалми. Литургијску и хармонску подлогу налазимо у коралним обрадама немачког подручја 16. века.

Свет модалне хармоније *Goudimel*- псалама. Корал у *Bach*-овим кантатама и пасијама.

Одабир неколико корала и *Goudimel*- псалама за певање у групама и камерним саставима. Превод текстова, вежбе анализирања. Дириговање једноставних- лакших ставова.

Певање из нотног материјала народне црквене музике вероисповести ученика. Делимична анализа истих, тематске песме. Објашњење текстова који се певају, њихова употреба у литургији.

ЛИТЕРАТУРА:

- Christhard Marenholz: Geberalbass – Chorale;
- Kantuale:
- Éneklő egyház;
- Славимо Бога;
- Szent vagy Uram.

ЗАХТЕВИ НА ГОДИШЊЕМ ИСПИТУ

Писмени (контролни) и усмени (одговарање) из теорије црквеног репертоара. Инструментална пратња из нотног материјала народне црквене мелодије и псламодије у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.

III РАЗРЕД

(1 час недељно, 35 часова годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Вежба Cantus firmus: средњовековни органум, једноставнији-лакши мотети на тему грегоријанских напева, односно корала из 15-16. века. Историјски и данашњи однос између једногласне литургијске традиције и хорске уметности. Литургијско – сакрално значење праве полифоније.

Литургијски аспекти избора *Cantus firmusa*. Имитацијски мотети из 16. века: *Josquin, Lassus, Palestrina*.

Неколико одабраних ставова за певање у групи и соло саставима. Превод текстова, вежбе анализирања. Анализа и слушање две-три *cantus firmus* композиција за оргуље.

Певање из нотног материјала народне црквене музике вероисповести ученика. Делимична анализа: посебне прилике за певање током мисе и певања песама литургијских часова. Објашњење текстова који се певају, њихова употреба у литургији.

ЛИТЕРАТУРА:

- Egidius Doll: Увод у слободну импровизацију „Von Anfang an ...”;
- Hubert Norhoff: Једноставна пратња „Einfache Vierstimmigkeit”;
- Kantuale:
- Éneklő egyház;
- Славимо Бога;
- Szent vagy Uram.

ЗАХТЕВИ НА ГОДИШЊЕМ ИСПИТУ

Писмени (контролни) и усмени (одговарање) из теорије црквеног репертоара. Интонација, међуигра, импровизација на оргуљама за народне црквене мелодије. Дириговање а цапела хорске композиције у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.

IV РАЗРЕД

(1 час недељно, 33 часа годишње)

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Међуизвођење /самостална/ црквена музика: концертна форма црквене музике *Geistliche Konzerte*, *kantate*, мотети класицизма и романтике.

Осамостаљивање црквене музике - настанак и разлог. Развој симфонијске црквене духовне музике. Реформске идеје у 19. и 20 веку и поново препознавање вредности духовне средњовековне и ренесансе музике.

Певање из нотног материјала народне црквене музике вероисповести ученика. Делимична анализа: вежбе анализе и објашњења текстова комплетног материјала за певање.

Вежба „ad notam”; прикупљање групе текстова које припадају истој мелодији.

Најбитнији аспекти за вредновање и разумевање религијских, текстуалних и музичких садржаја народног певања једног народа.

ЛИТЕРАТУРА:

- Wolfgang Stockmeier: Корална пратња у стилу барока;
- Kantuale:
- Éneklő egyház;
- Славимо Бога;
- Szent vagy Uram.

ЗАХТЕВИ НА ГОДИШЊЕМ ИСПИТУ

Писмени (контролни) и усмени (одговарање) из теорије црквеног репертоара. Интонација, међуигра, импровизација на

оргулама за народне црквене мелодије. Дириговање акапела хорске композиције у оквиру литургије или на духовно-медитативном концерту.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Ученици морају да се упознају и добију слику о повезаности хорске литературе са црквено-духовном музиком и могућностима њеног спровођења у пракси. Ученици треба да усвоје основни репертоар који ће им помоћи у изградњи сопственог стила и омогућити самосталну обраду композиција сличног типа и тежине.

Због тога је неопходно, приликом реализације појединих наставних јединица, комбиновати теоријску наставу са практичном - присуством светим мисама, увежбавањем и певањем. При томе треба увек тежити да ученици остварују садржај програма према сопственим способностима, почевши од техничких вежби до сложенијих дела вокалне литературе. У тим захтевима пракса је показала да је боље ићи и нешто мало испод оптималних могућности ученика, него их оптеретити претешким делима у даљем савладавању вокалне технике.

Приликом савладавања садржаја теоријског карактера, потребно је поред вербалне – монолошке методе наставника акцентovati дијалог на часу, као и самостални истраживачки рад ученика. Ученицима је потребно омогућити и оспособити их да самостално анализирају и доносе закључке, дискутују и дебатују. При томе користити групни облик рада, рад у пару и индивидуални рад.

Повезивање садржаја овог наставног предмета са садржајима других одговарајућих наставних предмета (хор, солфеђо, соло певање, дириговање) отвара простор за тимски рад не само ученика, него и за тимски рад наставника – тимску наставу. Практична настава се понешто разликује од практичне наставе за хорско певање, солфеђо и дириговање и тиме постаје посебан религијски - црквени предмет. Ученици ће научити стилове певања, жанр композиције, и то првенствено са аспекта литургијске функционалности и њеног вредновања и разумевања.

Наставни материјал – градиво је у основи постављено по жанровском и чињеничном принципу.
